

REILUSTI

JYVÄSKYLÄN

PUOLESTA

**SDP:N KUNTAVAALIOHJELMA
JYVÄSKYLÄSSÄ 2021**

SDP:n Jyväskylän kuntavaaliohjelma 2021

Sisällys

1. Asuminen ja ympäristö.....	2
1.1. Asuntopolitiikka.....	2
1.2. Ympäristöpolitiikka ja kaupunkiluonto.....	3
1.3. Liikenne.....	4
2. Palvelut.....	5
2.1. Varhaiskasvatus ja koulutus.....	5
2.2. Sosiaali- ja terveystalvelut.....	7
2.3. Kulttuuri ja vapaa-aika.....	9
3. Kaupunkistrategia.....	11
3.1. Kuntatalous.....	12
3.2. Kansainvälinen ja monikulttuurinen Jyväskylä.....	12
3.3. Päätöksenteon avoimuus sekä kuntalaisten osallisuuden kehittäminen.....	13
3.4. Elinkeinpolitiikka.....	13
3.5. Työllisyyspolitiikka.....	14

1. Asuminen ja ympäristö

Jyväskylän vahvuutena on luonnonläheisyys ja suuri virkistysalueiden määrä, sekä asuinalueiden yhtenäinen rakenne. Haasteena on kuitenkin palveluiden jakautuminen ja ihmisten liikkuminen kaupungin eri osien ja aluekeskusten välillä. Jyväskylän sosialidemokraatit pyrkivät alue- ja liikennesuunnitteluun, jossa kaikilla asuinalueilla on kävellen ja pyöräillen saavutettavat päivittäispalvelut ja läpiajoliikenne ohjataan selkeille pääväylille, jotta asuinkadut ovat hiljaisia, rauhallisia ja turvallisia. Kaupunkirakenteen ja palveluiden suunnittelussa tulee pyrkiä ratkaisuihin, jotka vähentävät oman auton käyttötarvetta sekä ohjaavat kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen käyttöön.

Aluesuunnittelussa huomioidaan erityisesti viihtyisän katutilan ja katutason liiketilojen määrä, joilla edistetään kaupunginosien elävyyttä. Jyväskylä on luonnonläheinen, vaikka kaupunki on samanaikaisesti varsin tiivis tarkasteltaessa asukasmäärää neliökilometriä kohden. Haasteena on kuitenkin kaupungin joidenkin aluekeskusten erillisuus keskustasta (Vaajakoski, Tikkakoski, Korpilahti). Näiden alueiden elinvoimaisuutta osana Jyväskylää on tuettava erityisesti liikenneyhteyksiä kehittämällä ja alueellisella palvelutarjonnalla.

Jyväskylää tulee kehittää tavalla, joka on tasapainossa kaupunkialueen luonnon ja laajemmin ympäristön ja ilmastonsuojelun kanssa, jotta kaupunkirakenteen kehittyminen tukee tavoitteita päästöjen vähentämisestä ja kaupunkilaisten mahdollisuuksia virkistyä lähiluonnossa.

1.1. Asuntopolitiikka

Asumisen hintatason nousu rajoittaa jo monissa kaupungeissa muuttoliikettä ja työvoiman saatavuutta. Kohtuuhintaisen asumisen mahdollistamisen tulee olla keskeinen osa kaupungin elinvoimapolitiikkaa muun muassa työvoiman saannin turvaamiseksi. Yhä useammalla tulisi olla varaa vuokrata tai ostaa asunto ydin-kaupungista. Myös keskusta-alueelle tarvitaan siten kohtuuhintaista vuokra- ja omistusasuntotuotantoa. Kaavoituksella on estettävä sosiaalisesti yksipuolisten asuinalueiden syntyminen. On huolehdittava siitä, että eri asuntoalueilla on monipuolinen asukasrakenne ja että asuntokanta tarjoaa vaihtoehtoja niin koon, talotyypin kuin hallintamuodonkin mukaan. Tarvittaessa voidaan olemassa olevia alueita kaavoittaa uudestaan tarpeen mukaan.

Jyväskylän kaupungin tulee kaavoittaa uudet kasvualueet kaupungin omalle maalle ja myös maan lunastusmenettelyä on tarpeen tullen käytettävä aktiivisesti. Näin kaupunki voi ohjelmoida alueiden toteutusta ja aikataulua. Uudet asemakaavoitetut tontit tulee luovuttaa jatkossa pääasiallisesti vuokraamalla, jolloin tontinvuokraehdoilla kaupungilla on mahdollisuus säännellä asuntojen enimmäishintoja ja siten hillitä asuntojen hintatason nousua. Uudisasuntotuotannon hintatason kasvun hillitsemiseksi kaupungin tulee siirtyä omistamiensa asuintonttien luovuttamiseen pääosin urakkakilpailun kautta siten, että määritellään asuntojen hintojen maksimi ja laatutason minimi.

Uudisrakentamista on keskitettävä nykyisen liikennejärjestelmän, erityisesti joukkoliikenteen runkolinjojen varteen. Huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että alueelliset palvelut ovat hyvin saavutettavia myös ilman omaa autoa. Viihtyisä ja toimiva kaupunki on toimiva asuin ympäristö asukkaille ja tarjoaa monipuolisia asumismahdollisuuksia elämäntilanteen muuttuessa. Jyväskylän opiskelijaväestön osuus on suurten kaupunkien huomattavimpia ja kaupungin strategisessa kehittämisessä keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa yhä useammalle valmistuvalla opiskelijalla työllistyminen ja pysyvä asettuminen Jyväskylän seudulle.

Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy:n toimintaa on vahvistettava kaupungin omana yhtiönä ja sen toimialaa on laajennettava niin, että yhtiöllä on mahdollisuus jatkossa rakennuttaa vuokra-asuntojen lisäksi kohtuuhintaisia vapaarahoitteisia omistusasuntoja. Kohtuuhintaista asuntotuotantoa tulee lisätä myös kasvattamalla kaupungin vuokra-asuntotuotantoa sekä tukemalla asunto-osuuskuntamallilla rakennettavia asuntoja.

Nykyisten asumismuotojen rinnalla on syytä tukea uudenlaisia yhteisöllisiä asumisen muotoja eri-ikäisille kuntalaisille.

Rakentamisessa tulee edistää resurssien tehokasta käyttöä siirtymällä asteittain kohti puhdasta kiertotaloutta. Puurakentaminen sitoo hiiltä ja on ympäristöystävällistä ja terveellistä. Puurakentamista on suositava kaupungin omissa rakennuskohteissa.

Eriarvoistumisen vähentäminen kaupunginosien välillä edellyttää alueellisesti kohdennettuja erityistoimia. Monissa kaupungeissa, myös Jyväskylässä ongelmille on tyypillistä niiden alueellinen kasautuminen. Tätä tulee torjua kohdennetulla tuella, joka sisältää asuinalueiden fyysisten olosuhteiden kehittämistä niiden viihtyisyyden ja houkuttelevuuden vahvistamiseksi, mutta myös kohdennettuja palveluita. Näitä ovat aikuissosiaalityö, perheiden tukeminen, kotouttamisen edistäminen, pitkäaikaistyöttömien palvelut, koulut, nuorisotyö sekä päihdetyö.

1.2. Ympäristöpolitiikka ja kaupunkiluonto

Jyväskylä on vanha teollisuuskaupunki, jolla on siten pitkältä ajalta kertynyttä ympäristökuormitusta. Vastaavasti kaupungilla on myös pitkä historia päättäväisistä toimista ympäristönsuojelun edistämiseksi ja luontoarvojen ennallistamiseksi kaupungin alueella. Jyväskylään kuuluu rakennetun kaupunkialueen lisäksi laajoja metsäalueita ja erilaisia luontotyyppisiä, joiden monimuotoisuuden ja hyvinvoinnin turvaamisen on oltava osa kaupungin ympäristöpolitiikkaa.

Jyväskylä on sitoutunut vuoden 2016 kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelmassa vähentämään päästöjään 40% vuoteen 2030 mennessä ja saavuttamaan hiilineutraaliteetin sähkön- ja lämmöntuotannon osalta. Kaupungin päästöissä perusvuotena käytetään vuotta 2012, jolloin asuinrakennukset tuottivat päästöistä 41%, liikenne 35% ja palvelusektorin rakennukset 21 %. Kaupungin palveluiden ja toimintojen suora päästöosuus oli 3%.

Jyväskylän energiayhtiö Alva tavoittelee energiantuotannon hiilineutraalisuutta 2030 mennessä lisäämällä energiatehokkuutta älykkäillä lämpö- ja vesijärjestelmillä, jotka käytännössä pyrkivät hukkalämmön minimointiin ja talteenottoon. Lisäksi turpeen poltosta aiotaan luopua. Jyväskylän sosialidemokraatit tukevat tätä tavoitetta ja haluavat kaupungin tiukentavan tältä osin 80% päästövähennystavoitettaan täyteen hiilineutraalisuuteen Sosialidemokraateille on tärkeää, että energiantuotannossa käytetään puuta polttoaineena vain kokonaisuutena arvioiden vastuullisella tavalla, eikä näennäistä hiilineutraalisuutta tavoitella todellisen ympäristökestävyyden kustannuksella. Taloyhtiöitä on aktivoitava maalämpö- ja aurinkoenergiaratkaisujen, kuten aurinkolämmön keräimien ja aurinkosähköpaneelien käytön lisäämiseen hajautetun ja kestävän sähkön- ja lämmöntuotannon lisäämiseksi. Myös ilmanvaihdon ja viemärivereden lämmön talteenotolla säästetään merkittävästi energiaa.

Kaupunkilaiset, yhteisöt ja yritykset voivat yhdessä tehdä ratkaisuja, joilla samalla vähennetään päästöjä ja parannetaan elämänlaatua. Lahdessa on kokeiltu asukkaiden keskinäistä päästökauppaa keinona, jolla kaupunkilaiset voivat arvioida omia elämäntapojaan ja saada hyvistä valinnoista valuuttaa ostaa paikallisten yritysten palveluita. Päästökauppakokeilu tarjoaa dataa kaupungille ja yrityksille tueksi palvelutarjontaan ja kaupunkisuunnitteluun. Sosialidemokraatit haluavat, että vastaava päästökauppa toteutetaan myös Jyväskylän resurssi- ja ympäristö- ja viemärihankkeen puitteissa.

Jyväskylän kaupungin omistuksessa on 8 657 hehtaaria metsää, josta 500 ha soita. Metsien hoidosta on laadittu vuoteen 2030 ulottuva metsäohjelma, joka ohjaa niiden käyttöä ja suojelua. Sosialidemokraattien tavoitteena on, että tuossa ohjelmassa pantuja tavoitteita metsän kestävästä käytöstä, virkistymetsän osuuden lisäämisestä ja suojellun metsän osuuden kasvattamisesta edistetään valtuustokaudella 2021-2025 ja ohjelman tavoitteista poiketaan vain ylöspäin.

Sosialidemokraattien tavoitteena on, että kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja tuottavat kaupunkilaisille iloa. Suojellun metsän osuutta on lisättävä ohjelman mukaisesti kolmanneksella 17,5 prosenttiin ja 28 % nykyisistä talousmetsistä on varattava ulkoilu- ja virkistyskäyttöön. Ulkoilu- ja virkistysmetsien tuottoväimusten poistaminen on keskeinen tavoite, sillä se lisää pitkällä aikavälillä monimuotoisten ja luonnontilaa lähestyvien elinympäristöjen määrää kaupungin alueella ja yhdistää suojeltuja alueita toisiaan kasveille ja eliöille soveltuvilla ekologisilla käytävillä.

Jyväskylän alueen vesistöjen tila on luokiteltu erinomaiseksi tai hyväksi lukuun ottamatta Palokka-, Alva- ja Jyväsjärveä sekä Tourujokea. Tuomiojärven kunnostussuunnitelmasta ja sen onnistumisesta järven tilan nostamisesta hyväksi on otettava mallia näitä järviä koskevaan kunnostustoimintaan ja erityisesti hulevesien hallintaan. Mahdollisuuksia Eerolanpuron kosteikon kaltaisten virkistysalueina toimivien hulevesiä suodattavien rakenteiden lisäämiseksi on selvitettävä. Tavoitteena on, että kaikkien Jyväskylän vesistöjen tila on hyvä vuoteen 2030 mennessä. Looginen vesistöjen kunnostussuunta on vesistöjen virtaussuuntien mukainen.

Jyväskylän lähiluonto on säilytettävä. Kaupungin alueella käytännössä jokaisella on joku lähivirkistyspaikka vähintään 150 metrin läheisyydellä. Kaupungin lähimetsät ja puistot on raivattava haitallisista vieraslajeista (kurtturuusu, jättiukonputki, jättipalsami ym.) luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

1.3. Liikenne

Kaupungin liikennejärjestelmä rakentuu kaupungin läpi kulkevien valtakunnallisten tieväylien varaan ja ne suuntaavat kaupungin omaa liikenne- ja aluesuunnittelua. Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti Jyväskylä on aloittanut valtion kanssa neuvottelut 12-vuotisen MAL-sopimuksen tekemisestä (maankäyttö, asuminen ja liikenne), jossa osaltaan korostuu Jyväskylän asema valtakunnallisen liikenneverkon solmukohdassa. Jyväskylän kasvaessa liikennekapasiteetin riittävyys on keskeinen tekijä kaupungin elinvoiman kannalta. Toistaiseksi kantakaupungin katuverkon välityskyky on liikennemääriin nähden riittävä eikä ruuhkaantumista esiinny kuin poikkeustilanteessa. Uuden liikennekapasiteetin rakentamiseen on kuitenkin mahdollisuuksia hyvin rajallisesti.

Liikenteen sujuvuuden takaaminen kaupungin kasvaessa edellyttää sen vaatiman ajoneuvomäärän hillitsemistä. Tämä tarkoittaa joukkoliikenteen, pyöräilyn ja palveluliikenteen osuuden määrätietoista kasvattamista. Pidemmällä aikavälillä ohitustien rakentaminen läpiajoliikenteen ohjaamiseksi pois kantakaupungin alueella käy todennäköisesti välttämättömäksi. Yksityisautoilua täydentämässä on oltava liikkuvuuspalveluita (Mobility as a Service, MaaS), joilla voidaan vähentää lyhyitä ajomatkoja ja tarvetta usealle autolle samassa kotitaloudessa. Liikkuvuuden palvelut pitävät sisällään joustavasti yhdistettävissä olevia palveluliikenteen, kevyen liikenteen, joukkoliikenteen ja yhteiskäyttöautojen kaltaisia palveluita.

Jyväskylän sosialidemokraatit haluavat kehittää keskustan liikennejärjestelyitä yleisesti siten, että liikkuminen ja pysäköinti keskusta-alueella on toimivaa ja turvallista, eikä aiheuta häiriötä jalankulkijoille. Uudet pysäköintilaitokset, jotka on sovittu toteutettavaksi, on toteutettava. Kaupungin tulee olla luotettava sopimusosapuoli ja vastata sitoumuksistaan. Mikäli pysäköintiin syntyy ylikapasiteettia, voidaan vanhempia ja kauempana liikepaikoista sijaitsevia paikoitustaloja purkaa tai muuntaa muuhun käyttöön.

Jyväskylän liikenneinfrastruktuurissa on paljon korjausvelkaa, joka on kertynyt vuosikymmenten aikana. Uusien liikennehankkeiden suunnittelun lisäksi on tärkeää olemassa olevan katu- ja väyläverkon kunnostaminen. Jyväskylä osallistuu liikenteen päästöjen puolittamistavoitteeseen ja huomioi vähäpäästöisen liikenteen toimintaedellytykset. Kaupungin keskeisin tehtävä on turvata riittävä sähkö- ja hybridi-autojen latausmahdollisuus sekä kaasun ja biopolttoaineiden riittävä jakelu kaikkialla kaupungissa vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien ajoneuvojen määrän kasvaessa.

Jyväskylän joukkoliikennettä kehitetään voimakkaasti palvelemaan työmatka-, asiointi- ja opiskeluliikennettä alentamalla lippujen hintoja, uusimalla linjastoja, lisäämällä vuorotarjontaa ja supistamalla vyöhykejako neljästä kahteen. Tavoitteena on matkamäärän kaksinkertaistaminen vuoteen 2030 mennessä. Joukkoliikenteessä siirrytään vaiheittain kilpailutusten rytmissä ympäristöystävällisiin käyttövoimiin, kuten biokaasuun ja sähköön vuoteen 2025 ja kokonaan päästöttömiin käyttövoimiin vuoteen 2030 mennessä.

Linjastoja uudistetaan toteuttamalla kuljetuskyvyltään tehokas pikaraitiotiemäinen Superlinkki kysytyimmälle yhteysväylille Kangaslampi – Keskusta – Kortepohja– Laajavuori. Uudella Citylinkillä kytketään mm. oppilaitosten kampukset, Matkakeskus ja Seppälä Superlinkkiin ja muihin vahvoihin linjoihin koulu- ja työmatkaliikenteen tarpeisiin.

Kävely- ja pyöräilyväylien kehittämisen osalta on pidettävä huolta olemassa olevan väyläverkoston peruskunnosta ja kehittämisestä turvallisemmaksi ja sujuvammaksi muun muassa risteyspaikkojen korjausrakentamisella ja selkeillä väylämerkinnöillä ja -opasteilla. Uusien väylien osalta on pyrittävä mahdollisimman nopeaan kattavan pyöräbaanaverkoston rakentamiseen laaditun pyöräilyn edistämissuunnitelman mukaisesti. Painopiste toteutuksessa on oltava ennustetulta volyymiltaan suurimpien ja nykyisiltä pyöräilyolosuhteitaan heikoimpien ja vaarallisempien reittien uudistamisella. Erityisesti opiskelijoiden ja kampusten saavutavuuden kannalta tärkeät Tietobaana ja Poikittaisbaana ovat prioriteettilistan kärkipäässä. Kalleimmat ja hankalimmat osat kehityshankkeista on toteutettava mieluiten viimeisinä sikäli, kun baanankäytettävyys ei merkittävästi kärsi tästä.

Pyöräilyssä on reittien käytettävyiden ja turvallisuuden lisäksi kiinnitettävä huomiota myös pyörien pysäköintiin keskusta-alueella, jotta pysäköinti on helppoa, turvallista ja siistiä etenkin pyörien määrän kasvaessa. Pyörien pysäköinnistä ei saa aiheutua haittaa katutilan käytölle ja asioinnille, mikä edellyttää riittäviä ja helppokäyttöisiä pyöräpysäköintipaikkoja kattavasti sijoitettuna koko kantakaupungin alueelle.

2. Palvelut

Palveluiden tuottaminen on kaupungin tärkein toiminnallinen tehtävä rakenteellisesti toimivan kaupungin suunnittelun ja ylläpitämisen jälkeen. Jyväskylän sosialidemokraateille palveluiden osalta tärkeintä on, että ne ovat kaikkien kaupunkilaisten kannalta riittäviä, oikea-aikaisia ja saavutettavia. Kaupunkilaisten yhdenvertaisuus tarvitsemiensa palveluiden saamisessa on sosialidemokraateille keskeinen periaate. Palveluiden tuottamisessa olennaisinta on palveluiden monipuolisuus ja laatu, sekä riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö. Palveluita on tarjottava asuinalueille niiden asukkaiden tarpeiden mukaan, mutta palveluiden tasoa mitataan niiden sisällön ja kattavuuden perusteella, ei toimipisteiden määrällä. Useamman toiminnon yhdistäminen saman tilan yhteyteen tehostaa kustannuksia ja mahdollistaa monipuolisemman palvelutarjonnan. Keskitetysti tarjottavien palveluiden saavutettavuus kaikkialta kaupungista on turvattava. Sosialidemokraatit edellyttävät, että eri kaupunginosille ja aluekeskuksille luodaan vaalikauden 2021-2025 aikana suunnitelmat palvelurakenteen kehittämiseksi. Alueellista asukastoimintaa on tuettava tarjoamalla sen käyttöön soveltuvia tiloja.

Kaikissa lapsiin suorasti tai epäsuorasti liittyvien toimien ja päätösten arvioinnissa, hallintotoiminnassa ja lainkäytössä huomioidaan lapsen edun ensisijaisuus. Valitaan palveluiden vaikuttavuuden arviointiin seurattavat kriteerit sekä hyödynnetään kansallista seuranta- ja tutkimustietoa oppimisen, hyvinvoinnin, osallisuuden ja tuen arvioinnissa. Sosiaalitaloudellisesti erilaisilla asuinalueilla asuvien lasten tasavertaiset mahdollisuudet turvataan yksilöllisillä oppimispoluilla, myönteisen erityiskohtelun rahoituksella sekä joustavammalla opetuksella ja riittävällä tuella.

2.1. Varhaiskasvatus ja koulutus

Jyväskylässä on luotava pitkäkestoinen kasvatuksen ja koulutuksen strategia, jonka mukaan kasvatusta ja koulutusta kehitetään hallitusti. Päätöksenteossa on alettava ottaa nykyistä paremmin huomioon

kasvatuksen ja koulutuksen pitkäkestoiset positiiviset vaikutukset. Hyvinvointi-indikaattorit on otettava taloudellisten indikaattorien rinnalle ohjaamaan poliittista päätöksentekoa.

2.1.1. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen oikeus sekä lapsen ja nuoren opinpolun vaikuttavin vaihe, joka on mielletävä selkeästi osaksi kasvatus- ja koulutusjärjestelmäämme. Sosialidemokraattien ponnistelun tuloksena 1.8.2020 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain muutoksen jälkeen kaikilla lapsilla on jälleen yhtäläinen oikeus varhaiskasvatukseen. Esimerkiksi työttömänä tai hoitovapaalla olevan vanhemman lapsi on taas oikeutettu kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Perheen tilanne ei myöskään enää vaikuta yksityisen hoidon tuen tasoon.

Jyväskylässä tarvitaan varhaiskasvatukseen lisää rahaa, koska 2010-luvulla rahoitus on pitkään pysynyt samalla tasolla, vaikka kustannukset ja lapsimäärä kasvoivat selvästi. Toimintoja on myös kehitettävä kestäväällä tavalla ja samalla huolehdittava henkilöstön työhyvinvoinnista. Koronatilanteessa tämän tasapainon toteuttaminen on haastava tehtävä.

Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta tulee nostaa kohti pohjoismaista noin 90 % tasoa, kun se Jyväskylässä nykyisin on noin 70%. Sosialidemokraattien periaatteellinen kanta on, että varhaiskasvatuksen tulisi olla maksutonta. Vallitsevassa taloudellisessa tilanteessa tärkeintä on kuitenkin turvata varhaiskasvatuspalveluiden laatu. Varhaiskasvatuslakiin tulisi kirjata, että toiminta ei voi olla taloudellista voittoa tavoittelevaa. Kaupungin perhepuistotoiminnan turvaaminen nykyisellä tasolla on erityisen tärkeää.

2.1.2. Perusopetus

Koulu kohtaa jokaisen lapsen taustoineen, haasteineen, vahvuuksineen ja mahdollisuuksineen. Parhaimmillaan perusopetus ehkäisee eriarvoistumista, estää ylisukupolvista syrjäytymistä ja synnyttää motivaation kouluttautua ammattiin. Jos oppilas kiinnittyy perusopetukseen, hän kiinnittyy yhteiskuntaan.

Kouluun kiinnittyminen syntyy hyvinvointia ja oppimista edistävässä, hyvin johdetussa toimintakulttuurissa. Lapset oppivat, kun koulussa on hyväksyvä ja arvostava ilmapiiri ja riittävästi osaavia, kohtaavia aikuisia. Oppimisen tavoitteiden on oltava saavutettavissa ja oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin on tarjottava tukea oikea-aikaisesti. Kaikkien koulun aikuisten on sitouduttava hyvinvointitaitojen suunnitelmalliseen harjoitteluun sekä yhteistyöhön huoltajien kanssa.

Kaupunkimme perusopetuksen kouluissa ryhmäkokoja on pienennettävä niin, että opettajilla on mahdollisuus huomioida jokainen oppilas erityisesti, jos ryhmässä opiskelee tukea tarvitsevia oppilaita. Näin voidaan ehkäistä tehokkaasti nuorten syrjäytymistä. Erityisesti ryhmien pienentämistarve koskee meillä alakouluja. Valtakunnallisella tasolla liian suuret ryhmät tulee estää lakiin perustuvalla opettajamitoituksella – mm. vanhustenhoitoon vastaaventyypinen hoitajamitoitus on jo tulossa.

Oppimisympäristöt on suunniteltava niin, että oppiminen voi tapahtua turvallisesti ja häiriöttömästi. Perusopetuksen kouluverkkoa tulee kehittää lähikoulu-periaatteen pohjalta. Liiallista keskittämistä ja liian suuria kouluyksiköitä on vältettävä. Perusopetuksen kolmiportainen tuki ei tällä hetkellä käytännössä toimi. Ongelma on valtakunnallinen, tarvitaan lisäpanostusta tuen toteuttamiseen, muun muassa erityisopettajien määrän lisäämiseen. Erityisopettajia on riitettävä osa-aikaiseen erityisopetukseen, konsultoivaan työhön ja yhteisopettajuuteen kuntouttavaa erityisopetusta unohtamatta. Opetustuntien määrä oppilasta kohti on Jyväskylässä vertailukaupunkien alhaisimpia. Opetuksen määrää tulee lisätä siten, että Jyväskylä pääsee 2025 mennessä lähemmäs suurten kaupunkien keskiarvoa.

Sivistystoimen ja oppilaitosten johdolla pitää olla osaamista ja riittävästi aikaa muutoksen, pedagogiikan ja henkilöstön johtamiseen. Hyvään johtamiseen liittyy myös vastuiden jakaminen ja riittävät tukipalvelut johtamisen tueksi. Opetushenkilöstön osaamista kehitetään täydennyskouluttamalla sekä omia osaajia

kannustamalla ja hyödyntämällä. Osaamisen kehittämisessä painotetaan yhdenvertaisuutta, erilaisia oppijoita hyödyntävää pedagogiikkaa ja hyvinvointitaitoja. Perusopetuksen vuosityöaikakokeilu on käynnissä Mankolan koulussa. Kokeilun tavoitteena tulee olla se, että opettajien työtehtävät ja -määrät saadaan nykyistä paremmin hallintaan. Huolestuttavaa on se, että opettajien sairauspoissaolot ovat lisääntyneet; työhyvinvointiin onkin panostettava.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan Jyväskylä vastaa alueensa perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen opiskeluhuollon toteuttamisesta. Tällä hetkellä Jyväskylän alueen peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa oppilaat ja opiskelijat eivät aina pääse psykologille tai kuraattorille lain vaatimissa aikarajoissa. Tarvitaan riittävä määrä koulupsykologeja ja -kuraattoreita, jotta lain määräyksiä pystytään noudattamaan. Lakisääteisten oppilashuoltopalveluiden painopistettä on saatava ennaltaehkäisevään työhön tutkimuspainotteisuuden ja korjaavan työskentelyn sijaan. Sivistys- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä koulutuksia järjestetään säännöllisesti yhdessä työskentelyn kehittämiseksi. Oppilashuollossa pitäisi päästä yhden operatiivisen johdon alaisuuteen nykyisestä kahden johtamislinjan mallista.

Opiskeluhuollon omavalvontaa, palvelujen vaikuttavuuden arviointia ja siitä tiedottamista päätöksentekijöille on vahvistettava, sekä säätää riittävän opiskeluhuollon henkilöstön takaamiseksi opiskeluhuollon mitoitussuositukset kuntia sitoviksi. Valvoville viranomaisille, erityisesti aluehallintovirastolle annetaan mahdollisuus puuttua laiminlyönteihin.

2.1.3. Toisen asteen koulutus

Jyväskylän lukiot siirrettiin vuonna 2010 koulutuskuntayhtymälle, jossa ongelmaksi muodostui rahoituksen riittämättömyys. Kuntayhtymässä lukioiden rahoitus perustuu vain valtion yksikköhintoihin, jotka eivät riitä lukiokoulutuksen ylläpitämiseen. Tästä syystä kaupunki on vuodesta 2017 antanut Gradian lukioille välttämätöntä lisärahoitusta, nykyään noin 1,7 miljoonaa euroa vuosittain. Tämä ei näytä kuitenkaan riittävän, koska Opetushallituksen vertailussa Gradian käyttämä rahoitus lukioihin on vertailujärjestäjien pienin.

Lukiokoulutuksen laatua on parannettava mm. ryhmäkokoja pienentämällä. Tämä tarkoittaa sitä, että rahoitustaso on nostettava vähintään suurten kaupunkien keskitasolle. Tällä toimenpiteellä tähdätään myös lukioiden kurssitarjonnan laajentamiseen. Ammatillisessa koulutuksessa on panostettava opetukseen ja ohjaukseen sekä erityisesti ns. kontaktiopetusta on selvästi lisättävä.

Sanna Marinin hallituksen päätös oppivelvollisuuden ikärajan nostosta 18 vuoteen eli laajentaminen toiselle asteelle on välttämätön ja tervetullut uudistus. Pelkällä peruskoulupohjalla työtä on nyky-yhteiskunnassa käytännössä mahdotonta saada, koska lähes kaikki ammatit vaativat korkeampaa koulutusta. Samoin jatkoopinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa edellyttävät toisen asteen tutkintoa: ylioppilastutkintoa tai ammatillista tutkintoa. Osana oppivelvollisuus uudistusta tulee panostaa myös oppisopimuskoulutuksen kehittämiseksi edelleen.

Toisen asteen koulutusta ei kuitenkaan voida kehittää yksin Jyväskylän kaupungin resurssein, vaan lukio-koulutuksen valtionrahoitukseen tarvitaan selkeä tasokorotus. Lisäksi ammatillisen koulutuksen reformia edeltänyt massiivinen, lähes 200 miljoonan euron valtionrahoituksen leikkaus on kompensoitava.

2.2. Sosiaali- ja terveystalot

Talousarviovalmistelussa vuodelle 2021 ja kaupunginhallituksen asettaman taloustoimikunnan linjauksissa näkyi raju punakynän jälki erityisesti sosiaalityön etulinjan ennalta ehkäisevissä palveluissa, mutta myös perusterveydenhuollossa. Erityisesti perheiden ennaltaehkäiseviin palveluihin ja lastensuojeluun suunnitellut leikkaukset olivat toistamassa 1990-luvun alussa tehdyt virheet, sama vaara koskee ikäihmisten päivätoimintaan, pitkäaikaishoitoon ja kotihoitoon suunnitelluilla supistuksilla. SDP ei hyväksy näitä virkamiesvalmistelussa tehtyjä linjauksia, edellyttämme korjaavia toimenpiteitä näihin kaavailuihin. Koronan

aiheuttamien työttömyys- ja talousvaikeuksien johdosta tarvitaan määrätietoista toimintaa heikommassa asemassa olevien perheiden ja yksittäisten ihmisten auttamiseksi.

Sosiaali- ja terveystalouden on tuettava Jyväskylän myönteistä kehitystä vähentämällä hyvinvointi- ja terveyseroja sekä ehkäisemällä syrjäytymistä. Sosiaali- ja terveyspolitiikan painopiste on pidettävä laadukkaissa ja toimivissa julkisissa, yhteisesti käytetyissä sekä yhteisesti rahoitetuissa palveluissa. Erityisesti peruspalveluita tulee vahvistaa. Yksityiset ja kolmannen sektorin tuottamat sosiaali- ja terveystaloudet täydentävät julkista palveluntuotantoa. Kohtuuton voitontavoittelu yhteisesti rahoitettujen palveluiden laadun kustannuksella tulee estää ja voittoa tavoittelemattomien toimijoiden asemaa vahvistaa.

Kattavien ja kaikille tarkoitettujen palveluiden lisäksi tarvitaan kohdennettuja erityistoimia. Palveluiden kohdentamista ja mitoittamista on ohjattava yksilöllinen tarve, jonka arviointi tapahtuu aina palvelun käyttäjän ja tarvittaessa hänen läheistensä sekä ammattilaisen tiiviissä yhteistyössä. Voimavarat, eli rahat ja henkilöstö on kohdennettava sinne, missä niille on eniten tarvetta. Sosiaali- ja terveystaloudet tulee koota yhdessä paikasta saataviksi toimiviksi kokonaisuuksiksi. Erityisesti sosiaalipalveluita ja valikoituja terveydenhuollon palveluita tulee tarjota luontevasti asuinalueilla ja aluekeskuksissa, missä ihmiset muutoinkin asioivat. Etenkin paljon sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita käyttävällä henkilöllä tulee olla nimettynä oma työntekijä, joka on selvillä asiakkaan kokonaistilanteesta.

Mielenterveyden häiriöt ovat yleisiä myös jyvaskyläläisillä. On arvioitu, että joka neljäs sairauslomapäivä ja lähes puolet työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu mielenterveyden häiriöistä. Mielenterveyspalvelut ovat tällä hetkellä Jyväskylässä riittämättömiä ja se näkyy myös tyytymättömyytenä palvelun laatuun. Mielenterveyspalveluiden ja päihdepalveluiden palveluketjut on laitettava kuntoon. Yhteistyön tehostaminen eri toimijoiden välillä tarjoaa asiakkaalle hänen tarvitsemansa avun oikea-aikaisesti. Asiakkaan kannalta nopea avun saaminen on tärkeää, matalan kynnyksen palvelut terveysasemilla ja oppilaitospsykologit ovat ensiarvoisen tärkeitä aikaisen avunsaannin ja vakavien mielenterveysongelmien ehkäisemiseksi. Valtakunnalliset linjaukset esimerkiksi terapiatakuun toteutumisesta osana seitsemän päivän hoitotakuuta kiireettömässä terveydenhuollossa.

SDP haluaa ehkäistä lapsiperheköyhyyttä. Köyhyyden periytyminen ja ylisukupolvinen syrjäytyminen on katkaistava. Jokaisella ihmisellä on oltava yhtäläiset mahdollisuudet kasvuun ja kehitykseen. Perheiden ja lasten köyhyys jättää ihmiseen elämän mittaisen haavan, joka heikentää mahdollisuuksia menestyä ja voida hyvin elämässä. Siksi lapsiköyhyyden poistaminen Jyväskylässä on sosialidemokraattien tärkeimpiä tavoitteita. Yksinhuoltajaperheet ovat selvästi heikoimmassa asemassa. Lapsiköyhyys onkin yleisintä yksinhuoltajaperheissä sekä perheissä, joissa lapset ovat alle kolmevuotiaita. Myös monilapsisissa perheissä köyhyysriski on keskimääräistä suurempi. Kaupungin tarjoamat peruspalvelut eivät yksin riitä erityistä tukea tarvitseville perheille, vaan perheiden on saatava myös joustavia, kohdennettuja palveluita ja tukea.

Kiireelliset lastensuojelun sijoitukset lisääntyvät koko maassa ja myös Jyväskylässä. Budjetin jokavuotinen ylitys johtuu suurimmaksi osaksi kriisitilanteissa tehdyistä ostopalveluista. Jyväskylä tarvitsee oman lastensuojelun päivystysyksikön, jolla voidaan hillitä menojen kasvua. Päivystysyksikkö sairaalan yhteydessä mahdollistaisi nykyistä paremman yhteistyön lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian välille.

Vuoteen 2030 mennessä 75 vuotta täyttäneiden määrä Jyväskylässä kasvaa yli 5 500 henkilöllä ja 85 vuotta täyttäneiden määrä nousee yli 1500 henkilöllä verrattuna 2020-luvun taitteeseen, mikä näkyy yleisenä ikääntyneiden palveluiden tarpeen kasvuna. Yksilöllinen palvelutarve riippuu kuitenkin henkilön toimintakyvystä ja terveydestä. Ikääntyneiden palveluissa on panostettava toimintakyvyn säilymistä edistäviin ja joustavasti jo varhaisessa vaiheessa saataviin palveluihin. Hyvä terveys ja toimintakyky turvaavat itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. Ne mahdollistavat paitsi kotona asumisen, myös sieltä poistumisen. Kotiin tuotavien palveluiden tulee tukea myös harrastamista ja aktiivista sosiaalista elämää. Ikäihmisten erilaisiin palvelutarpeisiin on vastattava huolehtimalla riittävästä yhteisöllisen ja toimintakykyä tukevan asumisen saatavuudesta. Järjestöillä on suuri rooli ikääntyneiden toimintakyvyn ja aktiivisen kansalaisuuden tukemisessa.

Henkilöstömitoituksesta iäkkäiden henkilöiden tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa säädetään 1.10.2020 voimaan tulleella lailla. Henkilöstömitoitus on siirtymäajan jälkeen vähintään 0,7 työntekijää asiakasta kohti. Henkilöstömitoituksella taataan arvokas vanhuus palvelua parantamalla.

2.3. Kulttuuri ja vapaa-aika

Vaikka kaupungin kulttuuri- ja liikuntarakennuksiin kohdistuvat investoinnit ovat taloudellisesti merkittävien hallinnonalan kysymys tulevalta valtuustokaudella, sen ei tule antaa yksin hallita Jyväskylän liikunta- ja kulttuuripolitiikkaa. Keskeistä on kaupungin kulttuurielämän kannalta vapaan kentän ammattilaistoiminnan ja kulttuuri- ja liikuntatoiminnan kannalta vireän harrastus- ja seuratoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen ja mahdollisuuksien mukaan myös niiden parantaminen.

Kaupungin suoraa taloudellista tukea kulttuuri- ja liikuntatoimijoille erityisesti pitkäkestoisten toiminta-avustusten kautta on vahvistettava, sillä se lisää mahdollisuuksia pitkäjänteiseen toimintaan. Jyväskylässä sekä kulttuuri- että liikuntatoimijoiden avustusten taso on pieni verokkikaupunkeihin nähden, mutta avustusten merkitys toiminnan kannalta on erittäin merkittävä. Avustusten leikkausten sijaan kaupungin on ensisijaisesti tehostettava omaa toimintaansa, jos kustannusten leikkaukset ovat välttämättömiä.

Harrastukset ovat sosiaali- ja terveyspalveluiden rinnalla merkittävä lasten hyvinvointia lisäävä tekijä. Siksi Jyväskylän sosialidemokraatit haluavat taata jokaiselle lapselle mahdollisuuden mieluisaan, itse valittuun harrastukseen. Kuntien vastuulla oleva täydentävä ja harkinnanvarainen toimeentulotuki on yksi konkreettinen keino vähävaraisten lasten harrastusten tukemiseen.

Jyväskylän sosialidemokraatit haluavat, että kaupungin tilapalveluliikelaitoksen toimintaa tehostetaan siten, että kaupungin tilat ovat entistä helpommin ja laajemmin käytettävissä harrastus- ja kansalaistoimintaan toimintaan. Tilojen vuokrataso on asetettava omakustannustasolle siten, ettei tilojen ulkopuolisesta käytöstä tule kaupungille ylimääräisiä kuluja, mutta vuokrataso pysyy hallittuna esim. harrastusyhdistyksille ja yksityisille ammatinharjoittajille.

2.3.1. Kulttuuripalvelut

Jyväskylä on elävä ja monimuotoinen kulttuurikaupunki, jossa tasokkaat julkiset taidelaitokset, vapaan kentän ammattitaiteilijat ja taiteilijaryhmät sekä erilaiset harrastajapohjaiset taide- ja kulttuuriyhteisöt tukevat toisiaan. Kulttuurikaupungin asema ei kuitenkaan ole mitään itsestään tullutta tai pysyvää, vaan vaatii kaupungilta aktiivista kulttuurin vaalimista ja omien taidelaitosten kehittämistä sekä tiivistä yhteistyötä taiteen vapaan kentän ja harrastajatoimijoiden kanssa. Kaupungin kulttuuripolitiikassa on tunnistettava kentän monimuotoisuus ja erilaisten toimijoiden hyvin eriävät tarpeet, voimavarat ja erityispiirteet.

Kulttuuri on huomioitava nykyistä paremmin myös muiden toimialojen hankinnoissa esimerkiksi korvamerkityllä prosenttiosuudella kuten kaupunkirakennepalveluissa, jossa esim. väylä- ja virkistysalueinvestointeja tehtäessä kohteita elävöitetään taidehankinnoilla. Taideteokset ja kulttuuripalvelut voivat olla toimiva osa ja täydentää myös sivistystoimen alaisten koulutuksen ja varhaiskasvatuksen, sosiaalityön ja terveydenhuollon, ikäihmisten hoivan ja työllisyyden palveluita.

Omavaraisen ja -ehtoisen kulttuuritoiminnan edistämisessä on tarjottava kaupungin puolesta myös edullisia tiloja toiminnan käynnistämistä varten. Tässä kokeillaan Tampereen kulttuuritalo Telakan mallia, jossa kaupunki hankkii ja tarvittaessa kunnostaa käytön vaatimalle vähimmäistasolle kiinteistön. Tämän jälkeen se vuokrataan nämä kustannukset kattavalla omakustannehinnalla yhdistykselle tai muulle yhteisölle, joka sitoutuu järjestämään siellä kulttuuritoimintaa. Jyväskylän sosialidemokraatit haluavat, että valtuustokauden 2021-2025 aikana etsitään tällainen soveltuva tila Jyväskylän alueelta ja aloitetaan toimet sen muuttamiseksi kulttuuritilakäyttöön. Sosialidemokraatit haluavat palkata tilapalveluun kaupungin

kulttuurituottajan, jonka tehtävä olisi auttaa kulttuuritoimijoita tilojen saannissa. Kulttuurijärjestöjen avustuksia on korotettava 2025 mennessä siten, että saavutetaan suurten kaupunkien keskimääräinen taso.

2.3.2. Kirjastot

Korona-aika lisäsi kirjastojen suosiota ja kirjastopalvelut ovat osa kuntalaisten hyvinvointia tukevia palveluita. Jyväskylän sosialidemokraatit pitävät kirjastojen tarjoamia palveluja tärkeänä osana kuntalaisten arkea. Tarpeeksi laaja kirjastoverkko ja liikkuviin palveluihin panostaminen ovat tärkeä osa kunnan palveluverkkoa. Aluekirjastotoimintaa kehitetään osana kaupungin lähipalvelustrategiaa ja itsepalvelukirjastojen toimivuutta edelleen parantamaan.

2.3.3. Liikuntapalvelut

Jyväskylän sosialidemokraatit katsovat, että liikunta tulisi määritellä peruspalveluksi kaupunkistrategiassa, koska sen avulla saadaan suurimmat säästöt aikaan koko yhteiskunnassa, kun yleinen terveys paranee. Jyväskylän kaupunki laatii parhaillaan liikuntaverkkoselvitystä, jossa selvitetään ja kartoitetaan kaupungin ylläpitämän liikuntapaikkaverkon sekä liikuntapalvelutuotannon nykytila sekä linjataan verkon ja palvelutuotannon taso kokonaistavoitteena laadukas, kustannustehokas ja optimaalisesti palvelutarpeita vastaava liikunnan palveluverkko 2020-luvulle. Tavoitteena on oltava, että 2030-luvulla kaikki jyväskyläläiset liikkuvat terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävästi.

Elinympäristön on tuettava rakenteellisesti ja sosiaalisesti fyysistä aktiivisuutta. Näin liikunta ja urheilu rakentavat yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta sekä lisäävät kiinnittymistä ja osallistumista yhteiskuntaan. Jyväskylän sosialidemokraattien tavoitteena on kaikkien yhdenvertainen mahdollisuus liikkua terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävästi. Kaikille ikä- ja ihmisryhmille on oltava tarjolla mielekästä liikuntaa ja kaupunkiympäristön on tarjottava siihen hyvät fyysiset edellytykset niin vapaa-ajan- kuin työ- ja koulumatkaliikunnan tarpeisiin. Kaupungissa tulee olla kaikilla asuinalueilla mahdollisuus liikunnan harrastamiseen hyvissä ja motivaatiota tukevissa olosuhteissa kaikkina vuodenaikoina. Urheilukenttien, lenkkipolkujen, hiihtolatuojen ja muiden kuntoilupaikkojen on oltava hyvin hoidettuja ja valaistuja. Maksullisten liikuntapaikkojen käyttökustannukset on pidettävä kohtuullisina ja niiden lisäksi on oltava maksuttomia liikuntamahdollisuuksia.

SDP korostaa liikunnan järjestämisessä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Sosialidemokraatit esittävät, että liikuntakaupungin tulisi tukea liikuntapaikkamaksujen ja urheiluseurojen avustamista valtuustokauden loppuun mennessä 2025 siten, että saavutetaan Suomen kuntien keskimääräinen taso. Urheiluseuroilla on mahdollisuus ottaa myös liikuntapaikkoja hoitoonsa, jolloin kaupungin kustannukset pienenevät ja seurat voivat kehittää omaa varainhankintaansa. Ensisijainen keino rahoittaa kaupungin liikuntapalvelut on verotus – käyttömaksut eivät saa nousta kohtuuttomiksi pienipalkkaisten, opiskelijoiden, eläkeläisten tai työttömien kannalta. Seniorien +65-kortin liikuntapalveluja tulee laajentaa siten, että käytöllä ei ole aika-, paikka-, eikä päiväkohtaisia rajoituksia.

Kaupungin on tuettava liikuntaa osana ihmisten arkea. Fyysisen aktiivisuuden ja liikuntamahdollisuuksien on oltava osa päiväkotien, koulujen, oppilaitosten, työpaikkojen, palvelukotien ja muiden yhteisöjen arkipäivää. Kaupunkisuunnittelussa on edistettävä liikkumista lihasvoimin. Kaupungin tilojen, erityisesti oppilaitosten liikuntasalien iltakäyttövuorojen hakemisen ja vuorojen jakamisen pitää olla tasapuolista ja niistä on oltava saatavilla ajantasaista tietoa kaikissa kaupungin asiaan liittyvissä viestintäkanavissa.

2.3.4. Nuorisotyö

Valtaosalla nuorista menee hyvin, mutta arviolta 10 – 15 prosenttia nuorista voi huonosti. Esimerkiksi nuorten syrjäytyminen, mielenterveysongelmat ja vähemmistöihin kohdistuva syrjintä aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja yhteiskunnallisia kustannuksia. Osana nuorten hyvinvoinnin vahvistamista Jyväskylän sosialidemokraatit haluavat taata jokaiselle lapselle mahdollisuuden mieluisaan, itse valittuun harrastukseen.

Nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen edellyttää sekä hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä toimia, että palveluiden kehittämistä.

Hyvinvoinnin edistämiseksi on kehitettävä nuorisotyötä ja muita nuorten kasvua tukevia palveluita. Nuoret tarvitsevat enemmän harrastus-, liikunta- ja muita palveluita parantamaan henkistä ja fyysistä hyvinvointiaan ja tukemaan heidän kasvuaan ja itsenäistymistään. Nuorten parissa työskentelevillä aikuisilla on oltava riittävät valmiudet olla tukemassa nuorten kasvua ja hyvinvointia. Esimerkiksi oppimisvaikeudet on tunnistettava mahdollisimman varhain. Oppimisvaikeuksien tunnistaminen mahdollistaa oppimista tukevan ja syrjäytymistä ehkäisevän kasvu- ja oppimispolun rakentamisen jokaiselle.

Nuorisotyö tarjoaa nuorille mahdollisuuksia vapaa-ajan viettoon, vaikuttamismahdollisuuksia, tukea omalle identiteetille sekä turvallisia aikuisia. Se myös tavoittaa suuren joukon nuoria kouluissa ja vapaa-ajalla. Nuorisotyössä kohdataan nuorten yksinäisyyttä, erilaisia mielenterveyden ongelmia ja sosiaalista syrjään jäämistä. Työ tarjoaa tukea nuorille heidän elämänsä nivelvaiheissa eikä nuorisotyön resurssija saa vähentää.

3. Kaupunkistrategia

Suomen kasvu nojaa kaupunkeihin ja kaupunkikeskuksiin, joilla on kyky kasvaa ja synnyttää innovaatioita ja kehittää yhä parempaa elinvoimaa. Jyväskylän kaupunki ja ympäröivä Jyväskylän seutu toimivat kasvun moottoreina ja niiden menestys luo hyvinvointia myös koko Keski-Suomeen. Jyväskylän menestyminen työllisyyden, yritystoiminnan ja tutkimus- ja koulutustoiminnan sektoreilla tuottaa vahvan julkisen talouden, joka puolestaan takaa laadukkaat julkiset palvelut ja hyvin tuotetun infrastruktuurin. Jyväskylän on pystyttävä 2020-luvulla houkuttelemaan kaupunkiin uutta elinkeinotoimintaa ja työpaikkoja, sillä suurten kaupunkien asukkaiden tulovertailussa jyväskyläläiset jäävät alle keskiarvon. Ilman työllisyysasteen ja kaupunkilaisien tulotason nousua Jyväskylä ei voi tuottaa kilpailukykyisiä palveluita suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin.

Sosialidemokraattien tavoitteena on, että kaupunkipolitiikalla ehkäistään alueellista eriarvoistumiskehitystä, luodaan edellytyksiä kasvuille, vähennetään päästöjä, lisätään innovaatioita, parannetaan ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia ja luodaan houkuttelevia elinympäristöjä. Sosialidemokraatit haluavat rakentaa Jyväskylää kaupunkina, jossa on suuren kaupungin palvelu- ja ajanviettomahdollisuudet, mutta inhimillisen kokoinen mittakaava ja kodikas tunnelma.

Jyväskylän kaupungin menestys perustuu sen kykyyn hallita laajoja kokonaisuuksia ja luoda vahvoja kumppanuuksia muiden paikallisten toimijoiden, kuten korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa. Elinvoimainen Jyväskylän kaupunkiseutu rakentuu järkevän maankäytön, toimivan liikenteen ja erityisesti riittävän ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon varaan. Näiden varaan rakentuvat elämisen laatu, hyvä työllisyyspolitiikka ja yrittämisen edellytykset.

Jyväskylä tekee tiivistä yhteistyötä muiden lähellä sijaitsevien kaupunkien, Tampereen, Lahden ja Kuopion kanssa, jotta voimavaroja voidaan yhdistää ja jakaa kaupunkien välillä. Kaupungit panostavat myös tiiviiseen edunvalvontaan yhteisissä intresseissä olevissa valtakunnallisissa hankkeissa esimerkiksi korkeakoulujen opetus- ja tutkimusrahoituksen jakamisessa sekä liikenneverkon kehittämisessä niin kaupunkeja yhdistävien maantie- ja ratayhteyksien parantamisessa kuin suurisuuntaisten kehityshankkeiden kuten Päijänteen ja Saimaan yhdistävän kanavan toteuttamisessa.

SDP pitää huolta, että kunnissa ja kunnallisessa päätöksenteossa kuuluu kaikkien ääni. Kaikilla kunnan asukkailla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua kunnan toimintaan ja päätöksentekoon. Kansalaisten uskoa edustukselliseen demokratiaan sekä osallistumismahdollisuuksiin tulee vahvistaa avoimen keskustelun, avoimen valmistelun ja päätöksenteon sekä monipuolisesti osallisuuden keinoin.

3.1. Kuntatalous

Kuntatalouden kokonaiskuva valtakunnallisesti on lähes hallitsemattomassa pudotuksessa. Koronaviruksen aiheuttamat kustannukset ja yhteiskunnan lähes pysäyttäminen useiden kuukausien ajaksi on aiheuttanut ja aiheuttaa myös yritysten tulevaisuuteen merkittäviä uhkia ja myös työttömyyttä, joka johtaa sekä yhteisöverotulojen ja myös kunnallisverotulojen merkittävää alenemista. Jyväskylän osalta lähtötaso tulevaisuuteen on kuntatalouden osalta erittäin haastava. Ilman valtiovallan voimakasta mukaantuloa merkittävä osa hyvinvointiyhteiskuntamme perustasta on tulevana vuosina uhattuna.

Asiantuntijoiden mielestä kuntatalouteen ja kuntiin tulevat haasteet ovat jopa merkittävämpiä kuin 1990-luvun alun laman vaikutukset. Tämä ei voi olla vaikuttamatta myös tulevien kunnallisvaalien teemoihin ja painopisteisiin. Tulevalla nelivuotiskaudella ei pystytä toteuttamaan läheskään kaikkia nyt esillä olevia investointeja ja/tai palvelujen laajennuksia. Sosialidemokraattien näkökulmasta kuluvan ja tulevan valtuustokauden aikana on ensiarvoisen tärkeää pitää huolta koronakriisin jälkiseurausten hoidosta ja kuntalaisten välttämättömistä palveluista. Läheskään kaikkia eteen tulevia haasteita ei vielä edes pystytä hahmottamaan ja se tulee edellyttämään tarkkaa seurantaa ja kykyä myös nopeasti reagoida ratkaisukeskeisesti.

Koronan aiheuttamien työllisyys- ja talousvaikeuksien kanssa kamppaillessamme tarvitsemme selkeitä askelmerkkejä tulevaisuuteen ja Jyväskylän kaupungin vetovoimaisuuden vahvistamiseen. Jyväskylän kaupungille ei ole järkevää olla investoimatta tulevaisuuden kaupunkirakenteeseen. Isot hankkeet, kuten Hippoksen alueen kehittäminen, Musiikkitalo/-sali, Paraatiauktion parkkitalo sekä sataman alueen loppuunsaattaminen tulee aikatauluttaa ja sopia toteuttamistavasta. Ehdosta riippuen myös yhteistyö yksityisen tahon sekä yritysmaailman kanssa voisi olla paikallaan. Hankekohtaisesti tulee löytää yhteinen näkemys siitä, miten kussakin tapauksessa edetään. Huonon valmistelun, puutteellisen julkisen keskustelun tai poliittisten irtopisteiden kalastelun takia pitkittyvät ja sekavoituvat päätöksentekoprosessit eivät poliittisen päätännän tasosta kaupungissamme.

Kaupungin henkilöstön lomautukset ja irtisanomiset eivät käy Jyväskylän talouden sopeuttamisen keinoksi SDP:lle, sillä ne heikentävät palvelurakennetta, aiheuttavat kohtuutonta räsitusta palveluita tuottavalle henkilöstölle ja vaarantaa kaupunkilaisten lakisääteiset peruspalvelut.

Ainakin seuraaviin asioihin on otettava kantaa tulevalla valtuustokaudella:

Kaupungin omaisuus (JVA, ja muut yhtiöt): määritetään strategiset omistukset ja kaupungin omistusten rooli kaupunkilaisten palveluiden tuottajina tai kaupungin tulonlähteinä.

Kunnan verot: tulovero, kiinteistövero, muut maksut

Kaupungin verotulokertymä oli huono jo ennen kriisitilaa, joten pudotus on pienempi kuin monessa muussa kunnassa. Samoin veronkorotusten kautta saatava lisätulo on heikompi kuin vauraammissa kunnissa.

Valtion koronaelvytyksen suuntaaminen investointihankkeisiin: infra, sivistys- ja sotekiinteistöt, isommat hankkeet (Sydän, Hippos 2020). Mikä on realistinen toteuttamisen tilannekuva ja mikä on prioriteetti?

3.2. Kansainvälinen ja monikulttuurinen Jyväskylä

Jyväskylä on kansainvälinen kaupunki, jonka ulkomailla syntyneistä asukkaista suurin osa on Jyväskylään opiskelemaan muuttaneita. Monikulttuurisuus ja monipuoliset kansainväliset yhteydet ovat lähtökohtaisesti Jyväskylään positiivisesti vaikuttavia tekijöitä, jotka hyödyttävät kaupungin korkeakouluja ja elinkeinoelämää. Jyväskylän korkean teknologian yritysten ja teollisuuden menestyksen kannalta erityistä ammattitaitoa omaavan työvoiman saatavuus myös ulkomailta on elinehto investoinneille ja kasvumahdollisuuksille. Ammattitaitoisen ja erityistä osaamista omaavan työvoiman osalta työperäinen maahanmuutto on keino helpottaa työvoimapulaa erityisosaamista vaativilla aloilla sekä tervehdyttää väestön huoltosuhdetta. Kaikissa olosuhteissa on kuitenkin huolehdittava työehtojen noudattamisesta ja jokaisen työntekijän työsuhteturvan toteutumisesta.

SDP:n linja on, että kaikki suomalaisen yhteiskunnan pelisääntöjä kunnioittavat ihmiset ja yritykset ovat tervetulleita Suomeen. Turvaa tarvitsevia ihmisiä suojellaan ja autetaan kansallisuuteen katsomatta. Kiintiöpaikollaisjärjestelmän on oltava ensisijainen humanitaarisen maahanmuuton väylä myös Jyväskylän osalta, sillä se mahdollistaa ennakoivan, kustannustehokkaan ja tulijoiden pärjäämistä edistävän kotouttamispolitiikan.

Aktiivisilla kotoutumistoimilla luodaan perusta toimivalle maahanmuuttopolitiikalle. Suomeen muuttaessaan jokainen saa koulutusta vähintään riittävästi oppiakseen kielen ja muut perustaidot, jolla yhteiskunnassa tulee toimeen ja pystyy kouluttautumaan sekä työllistymään. Onnistunut kotouttamispolitiikka edistää maahanmuuttajaperheiden vanhempien ja lasten valmiuksien kehittymistä ja sijoittumista suomalaiseen koulutusjärjestelmään ja työmarkkinoille. Tässä tarvitaan sosiaali-, sivistys- ja työelämäpalveluiden, järjestöjen ja liikunta- ja kulttuuripalveluiden kaltaisten tukipalveluiden yhteistyön tiivistämistä.

3.3. Päätöksenteon avoimuus sekä kuntalaisten osallisuuden kehittäminen

Kaupunkilaisilla on oikeus saada ajantasaista tietoa päätöksenteosta ja päästä kertomaan mielipiteensä asioista jo valmisteluvaiheesta. Avoimuusperiaatteen toteutumiseen ei riitä salailun puuttuminen, vaan kaupunkilaisille on pyrittävä aktiivisesti tiedottamaan kaupungin toimesta niissä kanavissa, joita jyväskyläläiset muutenkin seuraavat. Päätöksenteon kohteena olevia asioita on perusteluineen avattava jyväskyläläisille havainnollistavasti ja selkeästi, jotta ihmisille syntyisi niistä oikea ja riittävä ymmärrys, vaikka heillä ei olisi asiaan laajempaa asiantuntemusta tai perehtyneisyyttä.

Joissain tilanteissa päätöksentekoa edeltävän liian yksityiskohtaisen tai avoimen tiedotuksen voi katsoa vahingoittavan kaupunkilaisten etua. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi kaupungin tilaamat kilpailutukset, selvitykset, kaupungin tekemiin kauppoihin ja kaupungin koko- tai osaomistamiin yhtiöihin liittyvät päivitykset. Tällaisissa tilanteissa kaupungille on laadittava selkeä eettinen ohjeistus luottamuksellisten prosessien johtamisesta, niiden aikaisesta tiedottamisesta ja asian avaamisesta kaupunkilaisille perusteluineen päätöksentekovaiheessa. Lähtökohta kuitenkin on, että kiinnostuneilla kaupunkilaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua päätösten valmisteluun ja tekemiseen halutessaan myös vaalikausien välillä ja kaupungin päätöksenteko perustuu avoimeen ja rehelliseen vuoropuheluun virkamiesten, vaaleilla valittujen luottamus henkilöiden ja jyväskyläläisten välillä.

Jyväskylän kaupunki ottaa käyttöön osallistuvan budjetoinnin vuodesta 2022 alkaen. Sen avulla eri kaupunginosien asukkaat pääsevät osallistumaan oman alueensa palveluiden, kunnallistekniikan tai kehittämisen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Asukkaat voivat esimerkiksi osallistua kertaluonteisena rahoitettavan ja toteutettavan hankkeen, investoinnin, remontin tms. suunnitteluun ja päätöksentekoon. Toimintaan varataan vuosittain päätettävä budjetti.

Sosialidemokraatit esittävät uudeksi kuntalaisten osallisuuden kehittämisen välineeksi keskustelualoitetta, jonka avulla edustuksellista demokratiaa voidaan tuoda lähemmäs arkea eri hallinnon tasoilla, myös kunnissa. Keskustelualoitteessa kuntalaisilla olisi säädetyin kannattajamäärän kerättyään mahdollisuus saada viipymättä asia tai kysymys päätöksentekijöiden ajankohtaiskeskusteluun.

3.4. Elinkeinopolitiikka

Kaupungin elinkeinopolitiikan tavoitteena on edistää työllisyyttä ja menestyksellistä yritystoimintaa Jyväskylässä. Kaupungin rooli elinkeinotoiminnan edistämässä kytkeytyy erityisesti kaavoitukseen, liikenteeseen ja aluesuunnitteluun.

Elinkeinopolitiikassa kuntien tärkein tehtävä on luoda yrityksille kilpailukykyiset toimintaedellytykset, kuten yritystonttien saatavuus, soveltavuus ja hinta, tarvetta vastaavan työvoiman saatavuus yhdessä alueen oppilaitosten kanssa sekä erityisesti kasvuun tähtäävien pk-yritysten tarvitsemien palveluiden saatavuus. Suurin osa uusista työpaikoista syntyy jo olemassa oleviin pienyrityksiin ja vain osa perustettaviin uusiin

yrityksiin. Työpaikat luovat toimeentuloa ja hyvinvointia kaupunkilaisille ja niiden tuottamalla verotuloilla myös kaupunki voi vahvistaa omia palveluitaan. Elinkeinopolitiikan osuus kuntien jäljelle jäävissä tehtävissä korostuu, kun maakuntauudistus muutaman vuoden kuluttua siirtää kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut maakunnalle. Elinkeinopolitiikan strategisista tavoitteista ja toimintatavoista tulee käydä laajaa ja avointa keskustelua.

Jyväskylän erityisenä haasteena on suurten kaupunkien keskiarvoa korkeampi työttömyysaste ja matalamat keskitulot, mikä näkyy myös kunnallisverokertymässä. Onnistuneella elinkeinopolitiikalla voimme parantaa jyväskyläläisten keskimääräistä elintasoja ja työllisyysastetta. Erityishaasteen kunnalliselle elinkeinopolitiikalle tuovat koronavirusepidemiasta seuraavat mahdolliset yritysten maksuvaikeudet, konkurssit ja investointikyvyn heikkeneminen. Kaupungin on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan tasoittamaan pandemiasta aiheutuvan suhdannekuopan vaikutuksia.

Laadukkailla ja innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla kaupunki voi luoda kuntalaisilleen parempia palveluita. Kaupungin hankintayksikön on osattava hyödyntää monipuolisesti ja luovasti hankintalainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia kohdentaa hankintoja paikalliselle ja kotimaiselle elinkeinoelämälle.

Yritysten tarpeita vastaavan osaavan työvoiman saatavuus on muodostunut jo nyt monien eri alojen yritysten ongelmaksi myös Jyväskylässä. Jyväskylän kaupungin on jämköitettävä niin toisen asteen ammatillisen kuin ammattikorkeatasoisen koulutuksenkin omistajan rooliaan sekä vaikutettava aktiivisesti Jyväskylän yliopistoon koulutuksen laadun ja määrän kehittämiseksi vastaamaan paremmin työelämän tarpeita. Jyväskylän kaupungin on tunnistettava nopeasti yhdessä yritysten ja koulutuksen tarjoajien kanssa alueen kannalta tärkeät koulutustarpeet ja vastattava niihin joustavasti ja ketterästi järjestämällä muutostarpeita vastaavia koulutuskokonaisuuksia.

Jyväskylän monimuotoisen koulutus- ja tutkimussektorin yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa on tiivistettävä, jotta se tarjoaa yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja tukee opiskelijoiden työllistymistä ja rekrytointia työmarkkinoille. On panostettava Suomen ainoan liikuntatieteellisen tiedekunnan tarjoaman liikuntatieteellisen osaamisen, samoin Keskussairaalan monilta osin yliopistosairaaloitten tasoisen lääketieteellisen osaamisen kaupallistamiseen. Myös Jyväskylän vahva kuidun jalostukseen liittyvä osaaminen tarjoaa uusia kestävästä kehityksen mukaisia globaaleja liiketoimintamahdollisuuksia.

Sosialidemokraatit haluavat erityisesti tukea paikallisten yritysten laajentumista ja uuden elinkeinotoiminnan syntymistä Jyväskylän vahvuuksien ympärille. Yliopiston ja ammattikorkeakoulun perus- ja soveltavaan tutkimukseen perustuvan osaamisen muuttaminen liiketoiminnaksi ja kannattavaksi yritystoiminnaksi on pitkäjänteistä työtä, jota kaupungin on tuettava eri muodoissaan. Myös muiden tavanomaisempien pienyritysten perustamisneuvonnan resurssit on turvattava, jotta yrityskannan uudistumista voidaan tukea.

3.5. Työllisyyspolitiikka

Työn ja työllistymisen avulla torjutaan tehokkaasti köyhyyttä, syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Jyväskylän sosialidemokraattien pitää olla aktiivisesti mukana kaupungin työllisyyspalveluiden kehittämisessä ja tavoitteet pitää asettaa pitkällä aikavälillä työttömyyden saaminen pysyvästi alle 10% työikäisistä (nyt 18%). Työllisyyden kunnollinen hoito vaatii huomattavia rahallisia panostuksia, mutta raha palautuu kaupungille työllisyyden laskiessa ja ihmisten elinvoima ja elämänlaatu paranee työllistymisen myötä!

Työllisyyden hoidossa pitää panostaa asiakkaiden aitoon kohtaamiseen ja henkilökohtaiseen palveluun. Pelkkien sähköisten palveluiden kehittämisellä ei saavuteta läheskään niin paljon, kuin panostamalla resursseja ihmisten auttamiseen kasvokkain. Kaupungin työllisyyspalveluiden on oltava jatkuvassa vuorovaikutuksessa alueen työnantajiin ja heidän tarpeitaan pitää kuunnella aidosti. Työllisyyspalveluihin tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja palveluiden pitää olla helposti kaikkien saatavilla. Tärkeitä painopisteitä on

tietenkkin nuoret alle 25-vuotiaat (2500), yli 50-vuotiaat (3000), pitkäaikaistyöttömät (2700). Edellä mainittujen ryhmien sisään mahtuu monenlaisia palvelun tarpeita ja työkykyongelmia.

Työllisyyden kuntakokeilu alkaa Jyväskylässä 1.1.2021. Kokeiluun ohjataan Jyväskylässä ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa TE-toimistoissa. Jyväskylä vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta. Kokeilun myötä Jyväskylän kaupunki pystyy itse vaikuttamaan työllisyyden hoidon tasoon ja toimintatapoihin.

Jyväskylän sosialidemokraatit haluavat kaupungille vähintään henkisen työllistämisveloitteen alle 25-vuotiaille. Yhdessä järjestötoimijoiden ja kaupungin työnantajien kanssa on luotava malli, jolla saadaan aktivoitua nuoret. Esimerkiksi kummiyritystoiminta tai kummityöntekijämallit voivat tukea nuorten työllistymistä. Kummiohjelmasta nuori voisi jatkaa yrityksessä oppisopimuskoulutuksella ja valmistua ammattiin. Toimintaa on tuettava nuorisotyön ja palkkatuen kaltaisilla lisätoimilla.

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle tulee parantamaan nuorisotyöttömyyttä tulevaisuudessa. Yhdessä koulutuskuntayhtymän kanssa on toteutettava oppivelvollisuus uudistus siten, että se johtaa myös käytännössä koko ikäluokan saavuttamaan toisen asteen koulutuksen.

Iso osa pitkäaikaistyöttömyydestä johtuu osittaisesta työkyvyn menettämisestä, mikä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö ihminen voisi tehdä tuottavaa työtä omat rajoitteensa huomioon ottaen. Työkykyohjelman luominen työllisyyspalveluihin toisi asiaan selkeyttä, uskottavuutta ja näkyvyyttä. Mikä lisäisi pitkäaikaisyöttömien uskoa töihin paluusta!

”Työstä työhön” -mallin luominen kaupungin työllisyyspalveluihin on välttämätöntä. Työttömyysjaksojen lyhentämiseen pyrkivien toimenpiteiden heti työttömyyden kohdatessa helpottaa uudelleen työllistymistä tutkitusti.

JYVÄSKYLÄ

**ME PIDÄMME
HUOLTA JYVÄSKYLÄSTÄ.
JYVÄSKYLÄ PITÄÄ
HUOLTA SINUSTA.**

Jyväskylän sosialidemokraattinen
kunnallisjärjestö ry

www.demaritjkl.fi

@JyvaskylanSosialidemokraatit

puh. 040 536 8009